

הלכות ברבית הפרות סימן רב

הרב שכר *מברך 'שהכל' (בי בשם התשב"ץ): **ב** (ז) [ז] ה'הפסד, כל זמן שלא הגיע (יא) לקפול הלכן מברך עליו (יב) 'בורא פרי האדמה', ומשהוא קפול הלכן ואילך מברך עליו 'בורא פרי העץ'. (יג) ומתוך שלא נודע לנו שעור פול הלכן, (יד) ילעולם מברך 'בורא פרי האדמה' עד שיהיה (טו) גדול ביותר. *ו'ישאר כל האילן, (טז) משיצאיאו פרי מברכין עליו 'בורא פרי העץ', ויובלד שלא יהא (ס) [ס] מר או (יז) עפוץ ביותר (יח) עד שאינו ראוי לאכילה אפלו על-ידי הדחק, דאז (יט) אין מברכין עליו קלל: הגה ויש אומרים דעל תרובין אינו מברך 'בורא פרי העץ' (כ) עד שנראה בהן כמין שרשראות של תרובין, וכן ביותים עד שיגדל הנין סביבם, וקדם לכן (כא) מברך (כב) 'בורא פרי האדמה', וכן עקר

ג נכוח לו בחפסות והרא"ש והתשב"א ד'הרא"ש שם ה שם בנפרא ממשנה בסוף פקד ד'דשביעית ו'רמב"ם

שערי תשובה

מקבל כפי אולמן פטר הרב, ותיבאו בשכנ"ג והוא מדברי תשובת הר"ף סימן רצה, ע"ש: [ז] הפסד, עין בה"ט. ואם חסד ענבים בעודם בסר נוצעאם יין מברך שהכל, עין יוד"ס סי' כג, ולדעת רבנו משלם אינו נאסר כמנע עובר-מזכבים שנקרא מים, ואף שרי"ת אסור משום שאין אנו בקיאים מהו בסר, וכן הסיכומא הפוסקים, מ"מ לענין ברכה אינו מברך רק שהכל. ולענין ענבים עצמם בעודם בסר עין ב"ד-אפרים מ"ש בזה: [ס] מר. עב"ט.

באר היטב

מברכין שהכל, עין מ"א: (ז) הפסד. עין סימן רכה סעיף ז לענין שהחנינו: (ס) מר. ואם מתקן על-ידי האור מברך שהכל, ל"ח מ"א:

באור הלכה

אפלו הם רבא נגד היין [כ'לזמן שאינם ששה נגדו] נמי אינם מכטלין היין, ואפלו נשתנה טעם היין על-ידיה מןמכות שהיה מקדם, וכמו שהיה דקונדיטון שמבאר בירושלמי שהוא שליש דבש ושליש פלפלין, הרי דהיין הוא מעוט לגבי הקשמים והדבש ואפלו הכי מברכין 'בורא פרי הגפן', והטעם כמו שכתב הרשב"א בתשובה והעתיקו התשב"ץ, שהרי עליו בו, ולא שוף בזה לומר דהיין הוא ספל, דאדרבה הכי ספלים לגבי היין להשביח טעמו; ודברי הרמ"א מרי' בשכר וכיצא בזה, שאין דרך העולם לערב אותן ביין כדי להשביח טעמו, דהגם דמטעם דשכר מחזק כח היין, מכל מקום איתן דרך העולם לערב בזה כדי להשביחו ולכן לא הוי ספל לגבי היין, ועל-כן תלוי הדבר ברכא: * מברך 'שהכל'. עין במשנה ברוחה שהג"א חולק על פסק זה ודעתו דמברך 'בורא פרי הגפן', דמזיגת יין בשכר שוה למזיגת יין במים, ולא אולמן בזה בתר רבא. אכן כמה אחרונים העתיקו דברי הרמ"א לפסק הלכה [ונקטת הגה"א ממה שאמרו: כל חמרא דלא דרי וכו', ישיב פרי-מגדים ו"ש, ודוקא במים אמרו, שהוא דרך מוינה ולא יפן לא נתבטל, ולא בישאר מושקן. ומה שכתב עוד דמזיגתין לא אורי' כלל בתערוב וכו', השיב במגן-אבירים דלדינא הלא קומא לן דאף במערב אמרינן עקר פוטר השפיל, ודקלקמן בסימן ריב סעיף א, וכן נתקשה בדבריו בספר דמשקן אליעזר, ועין שם מה שכתב בשוכו, והעקר, דהג"א סבירא לה דלגבי יין אף שישכר הוא רב לא חשיבין לה לעקר, דמדמה אותו למים שמוג היין [ס], ועל-כן לענין ברכה ראשונה בודאי מנהיגין בלחלה לברך 'שהכל' [ואם ברוך 'בורא פרי הגפן' זצא, ולענין ברכה אחרונה קראה לקח יין אחר רביעית ופטר בכרכה אחרונה גם את זה¹⁶]. אכן לפי המבאר בסימן רד באחרונים שם לענין מזיגת יין במים דעל-פל-פנים תלוי בחזק היין, ואף אם המים פחות משעור המבאר שם לכשל היין מכל מקום אין מברך 'בורא פרי הגפן' אלא ביש בו טעם¹⁷ ודרך העולם לשתות יין זה במוינה בוד, נראה והכי נמי בערב בשכר, אם הוא יין חלוש ואין דרך העולם למזג אף ברב מים, אם בערב עם שכר מברך 'שהכל' אחריו 'בורא פשוט' אף לדעת הטע"א, דהמנהג"א משמע דשכר ומים דין אחד, וכל שכן אם אבד טעם יין דמברך 'שהכל' לכלי עלקמא, וכמו שכתבנו במשנה ברוחה: * וישאר כל האילן משיצאיאו וכו', כמין שרשראות וכו'. עין בבאור הגה"א שחולק על פסק השלחן-ערוב, והוכיח דכל אלו הסימנים לא נזכרו בש"ס רק לענין אסור קציצת אילנות בשביעית, אבל לענין ברכה מסתברא דבעינן דוקא משיצאיאו לעונת המעשרות¹⁸ וקדם לכן לא חשיב פרי הנאיה לאכילה, וכן הוא גם-כן דעת הפנים-מאירות. ולפי דבריהם ישמנו כל הדינים שכתבתי

משנה ברורה

בבאור הגה"א, שדעתו לדינא דגם בעניננו שוה למזיגת יין במים: **ב** (יא) לקפול הלכן. בגדלו: (יב) 'בורא פרי האדמה'. דכל דברשגדל על האילן ואינו עקר הפרי¹⁹ — 'בורא פרי האדמה'²⁰ [טור]: (יג) ומתוך שלא נודע וכו'. שיש כמה מינים גדולים וקטנים: (יד) לעולם מברך וכו'. משום דדריעבד אם ברוך 'בורא פרי האדמה' על פרי-העץ זצא²¹, ודקלקמן בסימן רו. ומכל מקום כגון זה אין לאכל מהם כשעור שחביב ברכה אחרונה אלא בתוך הסעתה, כיון שהוא ספק אם יברך אחרים מעין שלש או 'בורא נפשות רבות'²² [אהעו"ז ומא"מ]: (טו) גדול ביותר. ואם לפי מראית-עין כבר נגמר בשולו, (טו) אין נפקא-מנה כלל בגדלו, ובכל אופן מברך עליו 'בורא פרי העץ', וכן אם התרצנים שלהם (טו) נראה מבחוץ, בודאי הוא גרוב להתבטל ומברך עליהם 'בורא פרי העץ' לכלי עלקמא²³: (טז) משיצאיאו פרי. אף-על-גב שהם יצוין (יז) קטנים ביותר²⁴: (יז) עפוץ. חמוץ: (יח) עד שאינו ראוי וכו'. מבאר מזה, דאם על-פל-פנים נאכלים על-ידי הדחק, אף-על-גב שחמוצים ומרים הם בדרך פרות בקטנותם, אפלו הכי מברך עליהם ברכתם הראויה²⁵. ובחיי-אדם וכן בספר עוללות-אפרים פקפקו בדין זה, ודעמם דבכגון זה אינו מברך אלא 'שהכל'²⁶, (יט) אם לא שששילן או שמתקן באור דאז מברך עליו 'בורא פרי העץ', כיון שהוא פרי בעצם אלא שצריך תקון²⁷: (יט) אין מברכין עליו קלל. דכעין בעלקמא חשיב, (יט) ואפלו מתקן על-ידי אור גם כן אין מברך עליו רק 'שהכל'²⁸, וכדין גרעינין שמתקן, לקמן בסעיף ג. פתב בחיי-אדם, דלפי זה מיני פרות שמתקחין ומטגינן בדבש וכיצא בזה בעודם קטנים מאד, אם לא היו ראויין לאכל קדם ריקוחן כלל, אין מברכין עליהם פי אם 'שהכל' לאחר ריקוחן. ועין בבאור הלכה מה שכתבנו לענין תפוחים: (כ) עד שיראה בהן וכו'. דאז חשיב פרי; אבל כל זה גם-כן דוקא אם לא היו מרים ביותר, וכנ"ל: (כא) מברך וכו'. וכן היסכים המגן-אבירנים והגה"א. ועין שם בבאור הגה"א שמתמיר עוד יותר בענין זה, כמו שכתבנו בבאור הלכה: (כב) 'בורא פרי האדמה'. הינו אפלו

שער הציזין

על קשתו מחלה, ע"ש. והנה המעץ בתשב"ץ גפא וראה דעתו, דאף לענין מעץ ביו מהני כשהיה מתחלה רב שכר, דהיין נתבטל ברכא; נראה דסברתו דרק ביין אסור צריך ששים לבטל, אבל ביינהתר כיון שנתבטל ברכא שוב אין שם יין עליו ואין אסור אחר-כך במגע עכו"ם²⁹. אכן אנו לדינא לא קומא לן הכי, כמבאר ביונה-ד'ה' סימן כג סעיף ח בהג"ה דעל-פל-פנים צריך ששה נגדו ואם לאו שם יין עליו: (טו) מאמר-מרכיז, דלא כמשמעות הב"ח, וכן פתב בספר עוללות-אפרים להגאון ר"ו מרגליות, ע"ש: (טו) דאפלו לדעת הפנים מאירות והג"א דחולקים על פסק השלחן-ערוב וסבירא להו דשעורא דפול הלכן לא שוף רק לענין אסור קציצת אילנות בשביעית ולא לענין ברכה, דלברכה בעינן דוקא עד שאיעזר לעונת המעשרות, הלא בשעור זה הגיע לעונת המעשרות, וכדאיתא ברמב"ם פ"ק ב מהלכות מעשר הלכות ה, ע"ש. ואפשר דאז יוכל לברך 'שהחנינו' אפלו לדעת הרמ"א לקמן בסימן רכה סעיף ח בהג"ה, כיון שהיא חשובה פרי לענין מעשר, ולא מעט הרמ"א שכתב דפול הלכן: (יז) פוסקים: (יז) ולדעת הפנים-מאירות והגה"א דלא הוי פריא לענין ברכה עד שאיעזר לעונת המעשרות, מסתברא דאפלו מתקן אינו מועיל: (יט) מגן-אבירנים בשם אחרונים, ובספר גוללות-אפרים חולק על זה ודעתו דכל ששאלו גוף הפרי לא אכפת לן כמה שריו מתחלה מרים, אלא כל שהן ראויין לאכילה עכשו על-ידי שיתקן באיתו דבר מברך עליו 'בורא פרי העץ', ולא דמי לגרעינין. והנה בבאור הגה"א בסעיף ג, דדבר המתחיל ואם, משמע גם-כן דסבירא לה כסברתו דאפלו בגרעינין מרים סבירא לה שם לדעת התוספות דמהני מתוך לברך עליו 'בורא פרי העץ', אלא דמצד אחר לא נוכל לברך 'בורא פרי העץ' לדעת הגה"א אפלו בלא היו מרים, דהא הוא סבירא לה דבעינן דוקא שיעזר לעונת המעשרות או חשיב פרי:

הַלְבוּת בְּרַבְת הַפְּרוֹת סִימָן רב

ביאורים ומוספים

[בניה"ל ד"ה מברך 'שהכל']

הַפְּטוֹר בְּכַרְכָּה אַחֲרוֹנָה גַם אֶת (15ה) וכו', אֶלָּא בְּיַשׁ בּוֹ טַעַם (16).

(15) שאף אם דינו כשכר, כבר כתב השו"ע לקמן (סי' רח ט"ז) שברכה אחרונה של יין פוטרת שאר משקים. אמנם מתבאר במשנ"ב (שם סי' עב), שמה שיין פטור שאר משקים הוא דוקא אם שתה את היין לפני שתה את המשקים, אבל אם שתה את היין אחר שתיית המשקים צריך לברך ברכה אחרונה על המשקים. ואם כן גם כאן צריך לשתות את היין קודם, אבל אם ישתה את היין אחר כך, לא יצא מכלל ספק, ויצטרך לכתחילה לשתות גם רביעית משקה שמברכים עליו 'בורא נפשות' (הגר"ש וולדנברג).

(16) והוסיף במשנ"ב לקמן (שם סי' לב) שצריך שיהיה בו אף רח של יין.

[משנ"ב סי' יב]

שְׁגָדָל עַל הָאֵילָן וְאִינוּ עֶקֶר הַפְּרִי(17) - 'בורא פרי הָאֵדָמָה'(18).

(17) וטעם החילוק בין ענבים לשאר הפירות, שבענבים אין הבוסר נחשב לעיקר הפרי מה שאין כן בשאר פירות אף שהם קטנים ביותר נחשבים כעיקר הפרי כמבואר להלן (סי' טז), כתב הלבוש (ס"ב) משום שאין עיקר פרי הגפן אלא כשראוי לעשות ממנו יין. וכן ביאר הערוך השלחן (סי"ח) שכיון שענבים מיועדים לעשיית יין, וכל זמן שלא הגיעו לשיעור פול הלבן אין ראוי לעשות מהם יין, לכן אין ברכתם 'העץ' אלא 'האדמה' כשאר פירות האדמה, משום שאין עליהם שם ענבים.

ומבואר, שדבר שאינו עיקר הפרי מברכים עליו 'בורא פרי האדמה', אמנם לענין פירות שאין דרך לאוכלם כשהם חיים, ביאר להלן (סי' סד) בטעם הדין שמברכים עליהם 'שהכל' שהוא משום שכל זמן שלא בישלם אינם נקראים עיקר הפרי. וראה מה שכתבנו שם ביישוב הדבר.

(18) ולענין ענבים מקולקלים שאינם מתבשלים לעולם ועושים מהם חומץ, כתב להלן (סי' נ) שברכתם 'שהכל'. וביאר, שאינם דומים לענבי בוסר שמברכים עליהם 'בורא פרי האדמה', משום שענבי בוסר הם ענבים גמורים אלא שעדיין לא נגמרו, מה שאין כן ענבים מקולקלים שאינם עומדים אלא לחומץ, ואינם עדיפים מהמשקים היוצאים מהם שברכתם רק 'שהכל'.

ומשקים היוצאים מסחיטת ענבי הבוסר, כתב השערי תשובה (סי' ד) שאינם נחשבים יין ואין מברכים עליהם 'בורא פרי הגפן' אין מקדשים עליהם, והביאו הכף החיים (סי' כה). וכן כתב החזו"א (מעשרות סי' א סי' ה).

[משנ"ב סי' יז]

עַל פְּרֵי-הָעֵץ יִצְאָא(19) וכו', או 'בורא נְפֹשׁוֹת רַבּוֹת'(20).

(19) ואף שכתב לקמן (סי' רז סי' ג) שאם בירך על פרי בוסר 'בורא פרי העץ' יצא, ואם כן יש להבין מהי העדיפות לברך 'בורא פרי האדמה' [שגם היא לכתחילה אין לברכה על פרי העץ, ואכן כן מסקנת שו"ת פנים מאירות (ח"א סי' נח) שעל ספק בוסר יש לברך 'בורא פרי העץ', אך בשעה"צ לקמן (סי' רז סי' א) כתב שהאחרונים דחו את דבריו, ראה מה שכתבנו להלן (סי' פה) ביישוב הדבר.

(20) וכפי שכתב להלן (סי' נה) ולקמן (סי' רח סי' טב) שאין יוצאים בברכת 'מעין שלש' במקום ברכת 'בורא נפשות', וכן להיפך. ובהיה"ל להלן (סי'א ד"ה ובורא) הביא את דברי הכנסת הגדולה המובא במאמר מרדכי (סי' רח סי' לו) שיוצאים בדיעבד בברכת 'בורא נפשות' על כל המינים מפני שהיא ברכה כוללת, וכתב שמשמעות הבית יוסף, הב"ח והמג"א היא שלא יצא.

[משנ"ב סי' טו]

הוא קרוב להתבטל ומכרף עליהם 'בורא פרי העץ' לְכָלִי עֲלֵמָא(21). (21) ואף שלא הגיעו לשיעור פול הלבן, כתב החזו"ן איש (מעשרות סי' א סי' ה ד"ה נראה) שכיון שהבאישו, הדיינו שנראים הגרגרים מבחוץ, הרי הם פירות גמורים ומברכים עליהם 'בורא פרי העץ' וברכת 'מעין שלש'.

וענבים שברובם נראים הגרגרים מבחוץ אך לא בכלום, כתב החזו"א (שם) שאף היין היוצא מאלו שהגרגרים אינם נראים בהם כשר לקידוש, אף שאפשר שלא הגיעו לפול הלבן, שכיון שכולם שווים בגודלם מוכח הדבר שמתבשלים כבר כשהם קטנים. וכן כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"י סי' מז סי' ב) שענבים קטנים שנמצאים באשכול עם גדולים על פי רוב אינם בוסר, אלא שכך דרך גדילת האשכול, ועל כן צריך לברך עליהם 'בורא פרי העץ'.

[משנ"ב סי' טז]

אף-על-גב שְׁהֵם עֲדִין קְטָנִים בְּיוֹתֵר(22).

(22) אמנם, על שקדים מתוקים בקטנותם שאוכלים אותם בקליפתם, כתב השו"ע לקמן (סי' רד סי'א) שמברכים 'שהכל', ותיירץ המשנ"ב שם (סי' יב) שדוקא כשהנהה מגוף הפרי שמחמתו נוטעים את העץ, מברך 'בורא פרי העץ', וכמו שכתב השו"ע כאן, אבל שקדים בקטנותם אינו נהנה מגוף הפרי רק מהקליפה החיצונה, ולא נוטעים אותו מחמת הקליפה אלא מחמת הגרעינים לכשיגדלו.

ולגבי ברכת 'שהחיינו' על פרי חדש, כתב בשו"ע לקמן (סי' רכה ט"ז) שאינו מברך 'שהחיינו' על הבוסר, אלא כשהבשילו הענבים לגמרי, וכן בכל פרי אין לברך עליו 'שהחיינו' אלא לאחר גמרו, וכן כתב הרמ"א שם (סי' ג). וכתב במשנ"ב שם (סי' יב) שאפילו בדיעבד אם בירך קודם שנגמר, ברכתו היא לבטלה. אך ציון, שהמג"א כתב בשם הרדב"ז שאם הגיע לפול הלבן ובשאר כל האילנות משיצאיא פריים, כיון שכשאוכלו מברך עליו את ברכתו הראויה לו, יוכל לברך עליו גם 'שהחיינו'. יש לסמוך עליו לענין דיעבד שלא לחזור ולברך, כיון שבלאו הכי ברכת 'שהחיינו' היא רשות. ולענין פרי האדמה שלא נגמר פרוי וראוי לאכילה, כתב לקמן (סי' רד סי' יג) שיוצא דרגה אחת ומברכים עליו 'שהכל'.

[משנ"ב סי' יח]

בְּרַכְתָּם הָרְאוּיָה(23) וכו', וְדַעְתָּם בְּבִקְלוֹן זֶה אֵינוֹ מְכַרְף אֶלָּא 'שְׁהַכְּלִי'(24) וכו', אֶלָּא שְׁצָרִיף תְּקוּן(25).

(23) אמנם לענין פירות שהדרך לאוכלם מבושלים, כתב השו"ע להלן (סי' ב) שכשהם חיים מברך עליהם 'שהכל', ואפילו אם הם טובים לאוכלם גם כשהם חיים כתב במשנ"ב שם (סי' סד) שהדין כן [ואכן מחמת קושיה זו נחלק החיי אדם המובא במשנ"ב כאן על דברי השו"ע, כמבואר בנשמת אדם שם (כלל נא סי' ה)]. ותיירץ בבניה"ל שם (ד"ה מברך 'שהכל'), שפירות שלא הבשילו, כיון שבגדולתם יהיו ראויים להיאכל חיים לכל אדם, אף עכשיו בקטנותם כשראויים להיאכל רק על ידי הדחק יש להם שם פרי, מה שאין כן פירות שאין דרך לאוכלם חיים אף כשהם גדולים, אינם נחשבים עיקר פרי כלל. ובשו"ת אגרות משה (או"ח ח"א סי' נו ענף א) ביאר ששונה דין פרי שנגמר בישולו ואין הדרך לאוכלו חי אלא על ידי בישול, שכשאוכלו כשהוא חי בטלה דעתו הואיל וניתן לתקנו על ידי בשול, ועל כן אין לפרי חשיבות לברך עליו ברכה מפורטת אלא 'שהכל'. מה שאין כן פירות שלא נגמר בישול הפרי, שאין להם תקנה בבישול, ואם כן עכשיו שתלשם אין להם תקנה, וכל אכילתם היא אכילה של שעת הדחק כיון שלא נגמר

הַלְבוּת בְּרַכַּת הַפְּרוֹת סִימָן רב

ביאורים ומוספים

32) ואף שלגבי קמח שעורים כתב השו"ע לקמן (סי' רד ס"א) שמברכים עליו 'שהכל' אף שהוא מויק, כתב במשנ"ב שם (ס"ק טו) שכיון שיש לו הנאה באכילתו מברך עליו אף שמויק לו.

וחולה סוכרת שאוכל מאכל עם סוכר, דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ברכות עמ' קפד) שמברך עליו כברכתו הראויה, שאף שהוא מויק לו מ"מ בשעת האכילה נהנה כדרך אכילה, ואינו כשמן שאין נהנים ממנו. ואף שלכאורה אין לברך עליו משום הוא עובר איסור כשאוכלו מחמת שמסכן את עצמו, ואם כן המברך הוא בגדר 'בוצע ברך נאץ ה'...', דעת הגר"ש אלישיב (חשוך חמד ברכות לו, א, עמ' רכה) שרק ברכה אחרונה אינו יכול לברך מטעם זה, אך ברכה ראשונה יברך, כיון שחתיכה קטנה אינה מסוכנת, ואם כן עליו לברך עליה.

ולגבי שמן זית המצוי בומניו שמוציאים ממנו את החומרים המזויקים, דנו הפוסקים האם משתנה דינו. דעת הגר"ש וואנר (שערי הברכה פי"ח הע' פח) שאף על פי כן נחשב כמזיק לענין חיוב ברכה. וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פי"ד תשובה א) שלמעשה אין נראה שנסתנו הטבעים בדין זה, ואף שנראה שאינו מויק, אין זה ראייה, ויתכן שהוא מויק באופן שאינו ניכר, ולכן אין לברך על שמן זית. ועל כל פנים הרוצה לשתותו, יברך ברכת 'שהכל' על דבר אחר, ויפטור את השמן זית [ולדעת הכף החיים (ס"ק מ) בלאו הכי יש לפטור שמן זית בברכת 'שהכל' על דבר אחר. משום שהרמב"ם סובר שמברכים על שמן זית 'שהכל', והוסיף, שאם אי אפשר, ירהר הברכה בליבו].

ולגבי שמן שומשומים, כתב הבת יוסף (סוף סי' רד) בשם האבודרהם שמברכים עליו 'בורא פרי האדמה', והאבן העזר (סי' רח, ובמהד' מכוני ירושלים סי' רה) תמה עליו, וכתב לברך 'שהכל', והביאו הברכת הבית (ש"ג סל"ה).

ואף שמנים העשויים משאר פירות [כגון שמן סויה וכדו'], כתב הברכת הבית (שם) שנראה שמברכים עליהם 'שהכל', והגר"ש וואנר (שערי הברכה פכ"ג הע' 726) הסתפק בזה, שיתכן שדינם כמו שמן זית ואין לברך עליהם [אלא אם כן עירבם בדברים אחרים והם העיקר]. כיון שאין הדרך לשתותם לבדם.

[משנ"ב ס"ק כט]

וְאִין צָרִיף לְטַל יְדִינִי⁽³³⁾.

33) אמנם, לענין מי שאוכל מעט פת למתק חריפות השתיה באופן שהפת טפלה לשתיה, כתב לעיל (סי' קנח ס"ק י) שיש מחלוקת אם צריך נטילת ידיים, ועל כן אם יש בפת פחות משיעור כוית, יש להקל שלא ליטול כשהיא טפלה, כיון שיש מקילים בכל אכילה פחות מכוית שאין צריך נטילת ידיים, אך אם הפת בשיעור כוית או כביצה יטול ידיו ולא יברך.

[ביה"ל ד"ה ושאר]

וְיֵשׁ לְנַהֵג כֵּן לְמַעֲשֵׂהוּ⁽²⁸⁾.

28) ולגבי עגבניות ירוקות הכבושות בחומץ, כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פי"ד תשובה ט) שכיון שעונת המעשרות של עגבניות הוא משיתחילו להתאדם, ומחמת 'ספק ברכות להקל' אין לברך על הפירות את ברכת הפרי עד שיגיעו לעונת המעשרות, אין לברך על עגבניות ירוקות אלא 'שהכל'.

[משנ"ב ס"ק כג]

וְאִינוּ מְבַרְכִין עֲלֵיהֶם אֶלָּא 'בּוֹרֵא פְּרֵי הָאֲדָמָה', וְכֵן הִסְמַחַת הַגֵּר⁽²⁹⁾, וְאִם בְּרַךְ 'בּוֹרֵא פְּרֵי הָעֵץ', יֵצֵא בְּדִיעְבֵּר [דַּרְךְ הַחַיִּים]⁽³⁰⁾.

29) והחזו"א (א"ח סי' לג ס"ק ג) צידד שכל הגרעינים שיש בהם לחות וראוי למצוץ אותם מברכים עליהם 'בורא פרי העץ' (שונה הלכות ס"ח).

30) ובטעם הדבר, כתב שם, משום שלרוב הפוסקים כך היא עיקר הברכה.

[משנ"ב ס"ק כה]

וְיֵשׁ מְתַרְצִים, דְּאֶפְלוּ לְדַעַה זֶה לֹא יֵעֲדִיפָא גְרַעֲיִין כְּשֶׁקְדִים⁽³¹⁾.

31) והחזו"א (א"ח סי' לג ס"ק ב) תירץ, שכיון שרוב הגרעינים הולכים לאיבוד, אין הם נחשבים פרי אף אם ממתקם, ורק אם רוב הפרי עומד למיתוק מברכים עליו 'בורא פרי העץ', והוסיף, שנראה שאף לברכת 'בורא פרי האדמה' צריך שיהיה הרוב עומד למיתוק ולא לאיבוד.

ולענין גרעיני דלעת [לבנים] או אבטיח קלויים, כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פי"ד תשובה י) שהגרעינים המצויים בחנות ברכתם 'בורא פרי האדמה', כיון שהם באים מוץ מיוחד של דלעת ואבטיח שנורע עבורם, ונעשו עיקר כפרי עצמו. אמנם אם הוציאו אותם בבית מהדלעת או מהאבטיח, וייבשו אותם בשמש, נעשו גרעינים אלו כשאר גרעיני הפירות שברכתם 'שהכל'. וכן הורו הגר"ש אלישיב (אשרי האישי ח"א פל"ו אות ח-ט) והגר"נ קרליץ (חוט שני רבית עמ' קנב).

וגרעינים שחורים [חמניות], כתב בשו"ת אור לציון (שם) שברכתם 'בורא פרי האדמה'; ששונה דין שאר גרעיני הפירות שלא נטעו את האילן על דעת הגרעינים, ולכן הגרעינים נחשבים טפלים לפרי, מגרעיני חמניות, שאין בצמח עצמו פרי, אלא הגרעינים הם העיקר. ואף שעיקר גידול החמניות הוא כדי להוציא מהם שמן, מ"מ כיון שהשמן הוצא מהם הוא זיעה בעלמא ואין לו שם פרי, אין הגרעינים טפלים אלו, ואין חשיבות אלא במה שמגדלים אותו לדבר ששם פרי עליו, והיינו הגרעינים.

[משנ"ב ס"ק כז]

דְּשִׁמְךָ כְּמוֹת שְׁהוּא אֵין נִהְיֶה מְקוּמָה⁽³²⁾.

הַלְכוּת בְּרַבַּת הַפְּרוּת סִימָן רב

קו באר הגולה

ז שם התוספות
וקרא ש ח תרשבי"א
ט בכות לה
י תרשבי"א פרוק ח
מהלכות בכות

(טו): ג * גרעיני הפרות, אם הם (כג) מתוקים מברך עליהם (1) [1] 'בורא פרי העץ', ואם הם (כד) מרים אינו מברך עליהם כלל, ואם מתקן על-ידי האור (כה) מברך עליהם (1) [1] 'שהכל': ד ט שמן זית, אם שתאו (כו) כמות שהוא אינו מברך עליו כלל משום (כז) דאזקי מזיק לה, ואם אכלו (כח) עם פת אינו מברך עליה, דפת (ט) [ט] עקר, ומברך על העקר (כט) ופוטר את השפלה. ואם שתאו מערב (ל) עם מי סלק"א (הגקרא אנגרון) שאז אינו מזיק, אדרבה, הוא מויעל לגרון * אם הוא חושש בגרונו, (לא) הנה

שערי תשובה

וכ"כ באר בשם מלבושי"ט. ועין בפנים מאירות חלק א סי' סה וכד' אפרים מ"ש קנה: [1] בפה"ע. עין בה"ט. ועין במענוני' קלף וא"ר בשם מלבושי"ט ובפרי"ח ואבן העזר. ודעת הפרי"ח לברך שהכל. ובכ"ר פ"ב שאף שבגן המלך ואה"ע קהבו לברך בפה"ע. לא מפני נפשה מלגמא יש לברך שהכל, ועין ביד' אפרים מ"ש קנה: [1] שהכל. ע"ה"ט. ועין בפנינת' קנאים בשם הלבוש, ועין באה"ש. ובכ"ר פ"ב שדבריו בקלל המ"א והמ"א נמו לדברי הלבוש, ע"ש, ועין ביד' אפרים מ"ש קנה בשם אבן ערוך ש' ועמו גם קנה לברך בפה"ע, וכבר כתבתי בס"ק שלפני זה אפלו במתוקין יש לברך שהכל. ועין ביד' אפרים דבמתוקין בדיעבד אם ברוך בפה"א או בפה"ע אין לו לתור ולברך משום חשש ברכה לבטלה, משא"כ בקרים ומתקן ע"י האור ע"ש ועין בשאלת' יב"ץ: גרעיני הקאור"1 לאחר שקולין אותם כשאוכלם יברך בפה"א, ע"ש ח"ב סימן קמב: [ט] עקר. ע"ה"ט. ועין ב"ח (תו"ח) [ע"ש] וז"ל וקא"ר שקדעם שהפת עקר, ועין בעוללות' אפרים:

באור הלכה

זה, דהתני בענבים בעינן דנקא שינאו הסורצנים מתוכן, ובזיתים משביאו שלישי, ובחרובין משביאו קהן נקודת שחרות והוא אול שמתחיל להשחיר, וכן בקל מין ומין יש שעור מקור לזה, במבאר חלק ב' במבאר פ"ק ב מהלכות מעשר, ע"ש, וקדם שהגיעו לשעור זה אינו מברך רק 'בורא פרי האדמה'. ויש סוד לדבריהם מהקמ"ם פ"ק ה מהלכות שמטה ופ"ק ח מהלכות בכות, ע"ש, וכבר נשאו ונתנו בזה האחרונים. והנה לפי דברי הגר"א והפנים מאירות מסתברא דאפלו מתוק באור לא מהני כיון שאינו חשוב פרי קדם שהגיעו לעונת המעשרות, ולעולם מברך 'בורא פרי האדמה', ויש לנהג כן למעשה²⁸ לכאורה דבזה יוצא ממה נפשך, ומכל מקום הנהגה כפסק האחרונים שנמשכו אחר השלחן ערוך אין למחות בידו דיש לו על מי לסמוך. אמנם אם לא היה ראויין לאכל רק על-ידי הדחק, אין לברך 'בורא פרי העץ' רק כשבשלן או מתקן באור, וכמו שכתבתי במשנה ברורה בשם החיי"א דהעוללות' אפרים. ודע דלענין תפוחים שברוך לעונת המעשרות אפלו כשהן קטנים, ורק משבששו עגלים, במבאר בקמ"ם פ"ט, ואם כן קנה גם הגר"א והפנים מאירות מודים לדעת השלחן ערוך דמברך או עליהם 'בורא פרי העץ', ואם היה ראויין אלו הקטנים לאכל רק על-ידי הדחק ומתקן על-ידי בשול, אם כן מברך עליהם 'בורא פרי העץ' כללי עלמא: * גרעיני הפרות וכ"ו. ע"ש במשנה ברורה כמה שכתבתי שחברה חולקים על זה וסבינא להו דמברך עליהם 'בורא פרי האדמה'. ויש לעין בהנה פ"ר [ושקורן סאטנאל"ר] שבתוכן נמצא גרעינין כמין שקדים ממש, דהתני קלפיה קשה למלעלה ובחוכה פ"ר קטפה מתוקה כמין שקדים ממש, אי דינו נמי כמין גרעין בעלמא, או דבזה פלי עלמא מודים דמברך 'בורא פרי העץ', דאין זה בכלל גרעין אלא פרי בתוך פרי, וגם בודאי פלי עלמא נטעיה להו אדעקא דהכי. ועין בגרונ' הסי"ם, ערוך ע"ש: * אם הוא חושש בגרונו וכ"ו. ע"ש בפרי מגדים שמתספק אם בעינן שיתפנן לרפואה או דלמא

באר היטב

(1) בפה"ע. מהר"א הל"ר בס' גן המלך סימן ל פ"ב שמברך בפה"א, וכ"פ בהשבות פנים מאירות סימן סה דמברך בפה"א אם שהכל, ע"ש וע"ש יד' אהרן: (1) שהכל. א"ל לדברי המסבר שפסק דאם הם מתוקים מברך עליהם בורא פרי העץ ש"ם דה"ר פ"ר, אי"כ כשמתקן ע"י האור נמי לברך בפה"ע כמו גבי שקדים בסעוף ה; וי"ל הקשה מרים לאו פרי וניהו משא"כ בשקדים, מ"א וכ"כ בלבוש: (2) עקר. ואם מתפנן לרפואה ואוכל רק מעט פת שלא ידענו בגרונו מברך על השמן, וה"ה אם שותתו עם שאר משקין לרפואה כגון עם שכר או יין כפה"ע אין לו לתור ולברך משום חשש ברכה לבטלה, משא"כ בקרים ומתקן ע"י האור ע"ש ועין בשאלת' יב"ץ: גרעיני הקאור"1 לאחר שקולין אותם כשאוכלם יברך בפה"א, ע"ש ח"ב סימן קמב: [ט] עקר. ע"ה"ט. ועין ב"ח (תו"ח) [ע"ש] וז"ל וקא"ר שקדעם שהפת עקר, ועין בעוללות' אפרים:

משנה ברורה

הם מתוקים, דע"ש אינם עקר פ"ר: ג (כג) מתוקים. לאו דנקא, (כ) אלא כל שהתחן נהנה ממנו במקצת. והשעם שמברך 'בורא פרי העץ', משום דהם נמי חלק מתולדי הפרי. (כא) והרבה אחרונים חולקים על זה וסבינא להו דאינו מברך 'בורא פרי העץ', דלא הני כפרי גופא, ואינו מברך עליהם (כב) אלא 'בורא פרי האדמה', וכן הסקמת הגר"א²⁹. ואם ברוך 'בורא פרי העץ', יצא בדיעבד [דרך החיים]³⁰. ואם אוכל הנרעין אחר שאוכל הפרי, מסתברא (כג) דלכלי אפלו נפטר בכרבת 'בורא פרי העץ' שברך על הפרי, משום דהני טפלי לפ"ר: (כד) מרים. הנינו שאינם ראויים לאכל אפלו על-ידי הדחק, וכג"ל בסוף סיפוי ב: (כה) מברך ראויה עליהם 'שהכל'. הרבה אחרונים הקשו על זה, ודעמיהו, דלדעת המסבר דגרעינין הני כפרי גופא, אם כן גם בירם ומתקן על-ידי איזה דבר נמי מברך עליהם 'בורא פרי העץ', וכמו גבי שקדים המרים המבאר בסעוף ה. (כה) ויש מתרצים, דאפלו לרעה זו לא יצדא גרעינין כשקדים³¹ גופא שהם עקר הפרי, מה שאין כן בגרעינין, ולתכי אם הם מרים לא מקרי פרי כלל ולא מהני כמה שמתקן אמר"פ. מיהו, לדינא (טו) אין לזו מפקס השלחן ערוך, דבלאו הכי פתבנו מקדם דעת הרבה אחרונים, והגר"א מכללם, לחלק על עקר דינא דמסבר, ולדידהו גם גרעינין מתוקין אינו מברך עליהם לכל היותר רק 'בורא פרי האדמה', דלאו פרי וניהו, וממלא בקרים ומתקן על-ידי האור אינו מברך עליהם אלא 'שהכל': ד (כו) כמות שהוא. בלא תערוכות דבר אחר להתחיל פ"ח השמן: (כז) דאזקי מזיק לה. ואפלו

(כז) חושש בגרונו נמי אינו מברך, דשמן כמות שהוא אין נהנה ממנו³²: (כח) עם פת. פרוש: אף על-גב דעם פת אינו מזיק לה השמן, ואדרבה נהנה מזה, אכל על-קל פנים אינו מברך עליו, משום דה"ה לה פת עקר ומפטר בכרבת הפת: (כט) ופוטר את השפלה. ואפלו הנה (מ) שמן הרבה, נמי אינו אלא טפל לפת. (נ) וכל זה באוכל השמן ללפת בו הפת, אכל אם אוכל השמן מפני שחושש בגרונו, רק אוכל לזה מעט פת כדי שייכל לאכל השמן עמו ולא יזיקנה, בזה מקרי השמן עקר (ל) ופוטר הפת השפלה לו, ואין צורך לטל ידיו³³ ולברך 'תמוציא'. (לא) ויש חולקים וסבינא להו דאף בכהאי גוונא הפת עקר וא"ר ע"ש: (ל) עם מי סלק"א. והוא הדין אם ערב עם איזה (לב) שאר משקה כענין שנהנה מהשמן על-ידי זה ואינו מזיקו: (לא) הנה לה שמן עקר. דמברך ומפא את הגרון, ואף על-גב דהנאגרון (לג) מרבה על השמן,

שער הציור

(כ) פשוט: (כא) אבן העזר ופ"ר חדש ופנים מאירות וש"א: (כב) פרישה בדת תרשבי"א וכן כתב באבן העזר, וכן כתב הגר"א בפ"ק ג דערלה, וכמו שהעיר במאמר מרדכי שפן מבאר באבן ערוך שהדין לדעת תרשבי"א, וכן כתב בגרונ' הסי"ם, ודלא כפ"ר ח"דש ואלהי רבה בזה, וכן בהנהו"ר ע"קובא א"ר מפקס על דבריהם (ובעוללות' אפרים מ"ש) דבריהם קצת: (כג) הנהו הפסוק לדעת תרשבי"א דלא ה"ו כפ"ר, על-קל פנים לדידה מתרבי גרעינין בערלה מדתני טפל לפ"ר; וממילא כענינו הלא בכל מקום קמא לן דמברך על העקר ופוטר השפל, וכן מצאתי בספר שרייתמך בשם איזה פוסקים: (כד) פרישה ופ"ר ח"דש והגר"א וש"א: (כה) מסתברא בקרם נאוד אחרונים: (כז) שער השוכה ודבר הסי"ם. וע"ש בגרונ' הסי"ם שכתב בדיעבד אם ברוך 'בורא פרי העץ' או 'בורא פרי האדמה' יצא, והדין עמו (דלא כשער השוכה), אחר דהרבה ודבר ראשונים ככ"ו דע"ש גרעינין מתוקין 'בורא פרי העץ', ממילא גם בקרים ומתקן בודאי יצא בדיעבד, וכדעת פ"ה אחרונים, דזה בזה תליא: (כ) פן מוכח ממסבר לקמה וכן מבאר ברמב"ם בהדיא, ע"ש, ומה שכתב דמברך עליו 'שהכל' בזה פליגי עליו הפוסקים: (כט) עלת' תמיד ופשוט: (לט) מגן אברהם ועלת' תמיד והגר"א: (ל) ומהו במתפנן באכילת הפת גם להשביע ועבדו, מסתבר דבזה כללי עלמא הפת עקר ופוטר השמן, וכן כתב הגר"א: (לא) ב"ח ונחלת' צ"ב ואלהי רבה ושער השוכה: (לב) מגן אברהם וש"א וכן מוכח ברמב"ם, ע"ש: (לג) ב"ח ועלת' תמיד ומגן אברהם. והנה בב"ח מוכח דאפלו נתן מעט שמן כפי הרגילות שנותנים תמיד באגרון, אם כן הוא העקר, וכן

תרגום: 1 קפה.

מילואים הלכות ברכת הַפְּרוֹת המשך מעמוד קודם

ואופן עשיית יין על ידי בישול הצימוקים, ראה להלן סי"א.

[משנב ס"ק ז']

לְבַד מְמַיְנֵי מִשְׁקֵין שְׁפוּגָמִים וּמִפְסִידֵין טַעַם הַיַּיִן וְכוּ', עַד שְׁנַפְסָד טַעַם הַיַּיִן, מְבַרֵךְ שֶׁהַכֹּלִי¹⁰.

9) ולענין עירוב והוספת מים במיץ ענבים, ראה שו"ע לקמן סי' רד סי"ה) ומה שכתבנו שם. ועיין מה שהתבאר שם לגבי מיץ ענבים משוחזר.

10) דיני יין שהתחיל להחמיץ, יבוארו לקמן סי' רד סעיפים ב-ד.

[משנב ס"ק ח]

וְכָל מִיֵּן שֶׁהוּא הָרֵב הוּא הֶעָקֵר¹¹.

11) אמנם אם אחד מהם אינו דבר חשוב, כתב לקמן סי' ריב סי"א א) שאף שהוא הרוב, בטל הוא לגבי המיעוט החשוב שהוא העיקר. וכן לענין שמן זית המעורב באניגרון, כתב להלן (סי"ק לא) שעיקר וטפל נמדד לפי כוונתו, שאם כוונתו לרפואה השמן עיקר, ואם כוונתו לאכילה אניגרון עיקר, ואין חילוק מה הרוב ומה המיעוט.

[משנב ס"ק י']

דָּבָל מִיֵּן שֶׁהוּא הָרֵב הוּא הֶעָקֵר וְכוּ'¹².

12) ויין שנתערב בשכר מחצה על מחצה, כתב הכף החיים (סי"ק כב) שהולכים בזה לחומרא, דהיינו שיש לאוסרו במגע עכו"ם, אבל אין מקדשים עליו, ואין מברכים עליו 'בורא פרי הגפן' אלא 'שהכל'.

[ביה"ל ד"ה בורא]

ז' לא יִהְיֶה בּוֹרָא¹³.

13) ובטעם הדבר, ביאר הערוך השלחן (סי"ב) שכל ברכה צריכה להיות לשעבר (כמבואר בגמ' בברכות לח, א לענין ברכת המוציא), ואף שגם 'הבורא' הוא לשון עבר כמו 'המוציא' לחם מן הארץ, מי"מ 'בורא' הוא לשון מבורר יותר. וכן כתב הכף החיים (סי"ד) שכל הברכות צריך שיהיו בלשון עבר כגון 'שהכל' 'נהיה' בדבר, ולא 'יהיה' בדבר.

וכן לגבי הגיית תיבת 'נהיה' בברכת 'שהכל', האם היא בקמץ או בסגול, כתב המג"א (סי' קסז סי"ק ח) שדברי החכמת מנוח המובאים בדבריו בסי' רד (סי"ק יד) שאומרים בסגול, שהוא לשון הוה, מפני שרוב הברכות נתקנו בלשון הוה ויש ללכת אחר הרוב, תמוהים, שהרי בגמ' (שם) משמע שיש לברך בלשון עבר, תל כן כתב שיש לומר 'נהיה' בקמץ. וכן כתב בהגהות חתם סופר (סי' רד על דברי המג"א שם) ששמע מאביו, וכן הסכים בשו"ת שאילת יעבי"ץ (ח"א סי' קה) ובסידור יעבי"ץ. וכן כתב הברכי יוסף (סי' רד סי"ק ב), הביאו השערי תשובה שם סי"ק כ), אכן הביא שהמעיל צדקה (סי' מב) חלק וכתב שעדיף לומר בסגול. וכן נהג הגרי"י קניבסקי (ארחות רבנו ח"א עמ' פז).

[ביה"ל ד"ה שהוא]

אֶפְשָׁר שְׂאֵף שֶׁהַפֶּלַל נִהְיָ בְּדַבְרֵי אֵין נְאוּי לְבַרֵךְ עֲלוּי¹⁴.

14) ולמעשה, כתב הכף החיים (סי"ק יט) שאם אפשר יש לפטור אותו בברכה על יין גמור, או שיהרהר את הברכה בליבו. ובפרטי דין הברכה על מאכלים ומשקים שלוקחים לרפואה, ראה מה שיתבאר לקמן סי' רד סי"ח.

הלכות ברכת הַפְּרוֹת סִיְמָן רב המשך מעמוד 210

26) אמנם בפרי גמור שאינו ראוי לאכילה, כתב להלן (סי"ק לז) שאם מיתקן או בישלו מברך 'בורא פרי העץ', וביאר בשע"צ שם (סי"ק מ) שכאן שלא נגמר הפרי, גרוע הדבר יותר.

[ביה"ל ד"ה ושאח]

אָבֵל לְעֵינֵי בְּרָכָה מְסַפְּקָא דְּבָעֵינֵן דְּנֻקָּא מְשַׁיְעֵי לְעוֹנַת הַפְּעוּשׁוֹת¹⁷.

27) אמנם לגבי שקדים המרים, מבואר בביאור הגר"א (סי"ה) שאף שאינם פרי לענין מעשר, מברכים עליהם 'בורא פרי העץ', וביאר בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"א סי' נו ענף א) שהטעם הוא מכיון שנטועים אותם גם על דעת להשתמש בהם כשהם קטנים, אך לענין מעשרות צריך גמר פרי.

בישולם, זה חשיבותם במצב זה, ולכן יש לברך על זה ברכה מפורטת. ולמעשה כתב (שם) שכיון שהוא ספק יש לברך 'שהכל'.

24) וכן נקט לעיקר הלהכה בביה"ל (ד"ה ושאח), וראה גם ביה"ל להלן (סי"ט ד"ה שבשלם ודי"ה מברך שהכל).

25) ופרי שממתקים אותו, משמע בחז"א (או"ח סי' לג סי"ד) שמיטוק לא מועיל כלל אלא אם כן רוב המין עומד לאכול על ידי כן (וכתב השו"ת הלכות (סי' ז) שמו"מ צ"ע בדברי החזו"א).

[משנב ס"ק יט]

גַּם-כֵּן אֵין מְבַרֵךְ עֲלוּי נֶקַ שֶׁהַכֹּל¹⁶.

הלכות ברכת הַפְּרוֹת סִיְמָן רב המשך מעמוד קז

51) ודוקא באופן שלפעמים אוכלים פרי זה בצורה מרוסקת, אבל אם אין דרך כלל לאוכלו בצורה זו, הסתפק בשע"צ לקמן (סי' רח סי"ק מד) אם יצא בברכתו הראויה אף בדיעבד.

[משנב ס"ק קז]

וְאֵם רֵבֵב¹⁸ דְּרַךְ אֶכִּילַת אוֹתָן פְּרוֹת הוּא עַל-יְדֵי רְסוּק, אָף לְכַתְּמָלָה מְבַרֵךְ בְּרַכְתּוֹ הֶאֱרִיב¹⁹ וְכוּ', וְשֶׁאֵינִי בְּשִׁמְיֵם שְׁחוּקִים¹⁴.

52) משמעות לשונו שצריך רוב, וכן כתב בביה"ל להלן (סי' ד"ה על)

באופן שאינו ניכר לעיניים. וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פי"ד תשובה יא) שלא נשתנתה החשיבות של צורתו אלא רק צורתו החיצונית נראית אחרת, חוהי הצורה של תירס התופח בחום. דעת הגרי"ש אלישיב (אשרי האיש פלו"א אות מד) שאף אם נדון אותו כמי שנשתנתה צורתו, מי"מ הואיל והתירס ממנו מייצרים את הפופקורן הינו זן מיוחד המיועד לצורך זה, ומגדלים אותו לשם כך, אי"כ זוהי דרך אכילתו, ולכן לא נשתנתה ברכתו. וכן הורה הגרי"ש וואזנר (מבית לוי ח"יד עמ' נב) שברכתו 'בורא פרי האדמה'.